

Til alle medlemmer i Merdø Vel

Beitedyr og skjøtsel på Merdø

Merdø Vel i samarbeid med Trond Helle har sist høst hatt møter for å diskutere videre fremdrift og opplegg rundt beitedyrene på Merdø. Første møte hadde jeg med den nye Nasjonalparkforvalteren (NPF) Jenny Marie Gulbrandsen den 14. september og hvor jeg la fram utfordringene Merdø Vel har og hvilke saker vi ønsket å prioritere videre. Vi hadde også en diskusjon rundt skjøtsel og den tiltakende gjengroingen.

I etterkant av dette kalte Jenny Marie Gulbrandsen inn til befaring og møte. Den 2. november hadde vi befaring og møte på Merdø, hvor NPF, representanter fra Aust Agder Kulturhistoriske senter, Trond Helle og jeg var tilstede.

Agenda for befaring og møtet var (tekst i rammer er kopiert fra innkalling fra NPF):

Tilstand på eksisterende gjerder
-Behov for nye tiltak (nofence – andre gjerder)
-Tetthet av dyr med tanke på ønsket beitepress og beiteregimer/veksel
-skjerming av sårbare områder/planter
-øvrige tiltak jf skjøtelsplan for Merdø
-utført rydding 2017?

Det vil trolig også være hensiktsmessig å se på
-avklaring på rettigheter/betingelser ved sauehold på Kubens eiendom og nabotomter
-praksis rundt løse dyr, innklaging, ansvarsfordeling, gjerder osv

De to sistnevnte er strengt tatt ikke relevant for nasjonalparkforvaltningen, men når vi nå engang er involvert kan jeg godt bidra til å avklare forholdene (etter beste evne).

Vi hadde en rundtur på hele øya fra Kafeen opp til fotballbanen, forbi fritidsboligene ved fotballbanen, langs hele øya på utsiden av Storekjær til Gravene og Lillesand inklusiv Dynnvig- og St. Hansheia og tilbake via palistraden og veien gjennom Fram-Merdø. Innskutt tekst i rammer under er sakset fra NPF sitt referat fra befaring og møte den 2. november.

Og forvalters inntrykk var som følger:

Skjøtsel:

Det er stort behov for opprydding og skjøtsel på Merdø, det er mye gjengroing av kratt på tidligere åpne områder og einer er i ferd med å ta over flere steder. De sårbare plantesamfunnene (villepler, kristtorn) nevnt i forvaltningsplanen er ikke skadet av beitedyr, men det bør ryddes mer opp i områdene ved tynning i busksjiktet og fristilling av kristtorn og epletrær. Det er hittil ikke behov for skjerming, men bør følges opp fremover.

Storekjær (liten innsjø/dam) har svært mye kvistavfall i vannflaten og kanten. Dette bør fjernes og brennes. På Sankt-hans Heia er det ryddet opp etter tidligere leirsted, men gran har etablert seg i området og bør tas ut.

Videre er det flere fremmede arter, både sitka, rynkerose, buskfuru, parkslirekne, mispel o. Noe av dette er ute i «utmark», annet er i hageområder.

Innmarken på Merdø er delvis i god hevd og delvis under restaurering. Området rundt Museumsgjerdet/fotballbanen bør slås hyppig og kratt fjernes.

Alle fremmede arter bør fjernes, i hageområder i samråd med eier. I lyngheiområder (for eksempel ut mot Lilleøya) kan einer og gammel lyng brennes ned. Store deler av utmarksarealet har behov for tynning i undersjikt/busksjiktet. Vegetasjonen bør enten flises (legges på stier eller i sauefjøs/tråkkområder) eller brennes.

Helle utfører noe skjøtsel vinteren 2017 etter avtale med forvalter, og det legges inn i søknadsbudsjettet et behov for mer skjøtsel i 2018.

Vi merker oss hennes kommentarer til den hogsten og mangelfulle ryddingen som har blitt foretatt rundt Storekjær hvor hun anbefaler at dette fjernes og brennes.

Beitedyr:

Helle har i dag ca 21 sauer inkludert årslam, og har beiteavtale på inntil 15 voksne sauer. Dvs at antallet sau inkludert lam kan være mellom 30-60 avh av antall lam. Gamalnorsk spæl (villsau på folkemunne) er seintvoksende og det er vanlig å slakte lammenen ved 1,5 års alder dersom tilveksten er svar første sommer. Man kan derfor ta høyde for at det på vinteren beiter mellom 15 og 25 sauer inkludert årslam.

Ca 300 daa er egnet for beite (gras, kratt, lyng). I henhold til villsau.no trenger ei søye 15-20 daa god lynghei, dvs at man kan ha 15- 20 overvintrende søyer uten problem. Forvalters vurdering er at beitepresset i dag er for lavt, men at en del skjøtelsarbeid gjenstår for å rydde opp i arealene.

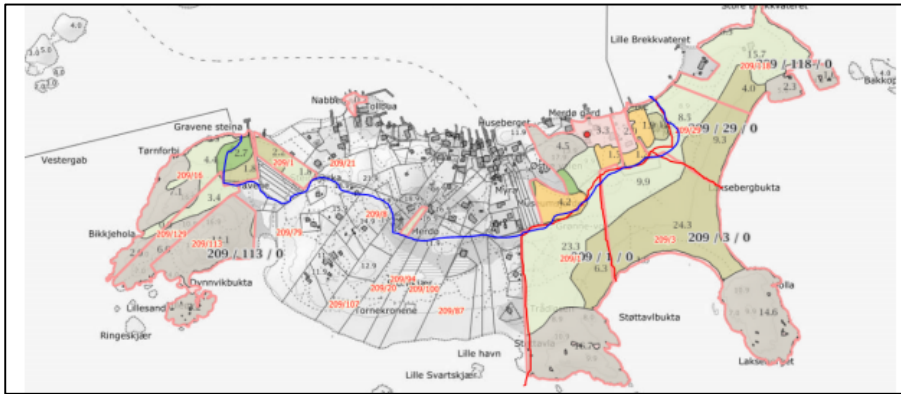
De eksisterende gjerdene på Merdø, både de elektriske og faste, er satt opp uten godt nok feste. Det er til dels svært langt spenn mellom stolpene, noe som gjør at nettingen henger og sauen lett hopper over. De elektriske gjerdene står dårlig i skrin/steine mark, og blir liggende nede.

Det var spor etter sau på hele øya, men ved befarng var de på østsiden. No-fence (elektriske klaver) er hittil ikke godkjent på villsau, og de tiltakene som anses som aktuelle er bedre inngjerding. Helle kan søke landbruksmyndighetene om midler til gjerdet, men det er også aktuelt at nasjonalparkstyret søker midler til gjerdet der beite er et aktuelt skjøtelsiltak. Styret har satt opp 100 000 kr til gjerdet i budsjett for 2018 (må søkes til Miljødirektoratet). Kostnaden for oppsett av faste sauegjerdet (netting) er ca 300kr/ m.

Etablering av sauegjerdet som skiller bebygd innmark fra «utmark» forutsetter at grunneiere på øya gir samtykke. Svein Just skal ta opp dette med Merdø Vel. Se blå påtegning på kartskissen (bare et utkast).

Alternativet (og et supplement til dette) er en inngjerding av østre deler av Merdø som i dag, men med bedre gjerdet. Se rød påtegning på kartskissen.

All gjerdet forutsetter ca 4 m mellom stolpene og stødige klyv + grunder for turgåere. Det finnes grunder som er selvlukkende. Dagens løsning med klyv vurderes som litt ustabile og med fare for å få strøm fra elektrisk tråd. Den er heller ikke egnet for passering med vogn.

Befaringen vurderte spesielt de to eiendommene midt på Merdø ((nr 67 og 69 eller 61?) som har hatt en del uønsket sauebeite i hagene. Vi avtalte med Helle at det skal settes opp et elektrisk sauegjerd umiddelbart for å holde sau ute av hagene. Arronderingsmessig vil tiltaket inkludere nr 67, 69, 71 og 61. Det vil trolig være mulig å gjøre en avtale med en av beboerne om å koble til et strømapparat.

Det er svært uheldig for framtidig beitebruk at sauen får vandre fritt og til ulempe for naboer. På sikt vil trolig problemet løses med bedre innhegning.

Dersom øvrige innbyggere på Merdø ønsker at sauer skal vandre fritt på Merdø vinterstid for å holde nede vegetasjon, så bør alle parter som ikke ønsker sau i hagen bli gjerdet ute tilsvarende overnevnte.

Merdø Vel i samarbeid med Trond Helle oppfordrer sterkt alle medlemmer av Merdø Vel til å bidra med noen timers innsats for å sette opp gjerder og annen rydding. Merdø vel vil også sende/legge ut oppfordring til dugnad i egen mail, på Facebook [og på hjemmesiden merdovel.no](#)

Med vårlig hilsen

Sign

Svein Just

Merdø Vel